

DIRECTOR  
Dr. AUGUSTIN POPA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA  
BLAJ — JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

Un șir garmond: 6 Lei. La  
publicări repetate după  
învoială

# Unirea

REDACTOR:  
Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL  
Pe un an . . . 200 Lei  
Pe 6 luni . . . 100 Lei  
Pentru străinătate 400 Lei

Foaie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

## Sbucium și isbândă

— Un veac dela unirea Lugoșului —

(+). S'a împlinit luna trecută, — precis: în 21 Ianuarie c., — suta de ani de când o mână de lugoșeni, înfruntând furia ighemoniei bisericești sârbești, au făcut pasul hotărâtor pentru îmbrățișarea Sf. Uniri. Nu se afla la acea dată nici un slujbaş, cât de umil, al noii orientări religioase, în orașul de pe malurile Timișului. De aceea deputația de 9 a luat drumul Timișoarei ca acolo să-și spună păsurile păstorului sufletesc a micii turme locale unite; să-i solicite ajutorul și să asle mântuire în corabia Sf. Uniri.

Pentru că „dragostea” sârbo-ortodoxă îi strangula. Și ei nu voiau să expire în îmbrățișările pravoslavnice ale acelor intruși în moștenirea română, și cari față de ai noștri nu erau călăuziți decât de două sentimente păgâne, de primitivi nestrăbătuți de duhul evangheliei: ura, și dorința de a-i ținea, prin legăturile ortodoxiei, cât se poate mai mult și mai strâns în întunerecul neștiinței și prostiei „spre folosul binelui propriu”, cum bine observase bănățeanul N. Tincu-Velea, și cum remarcă în editorialul ultimului număr al „Sionului Românesc” Preasf. Alexandru al Lugoșului. A fost grea, nu-i vorba, și împreună cu multe riscuri, încercarea de-acum un veac, de a scăpa din atmosfera aceea asfixiantă. Dar a izbutit. Și aruncând o privire, fie și numai în trecut, asupra roadelor aceluia gest de salvare, nu se poate să nu ni se umplă sufletul de sfântă bucurie. Din care Blajului îi revine o parte specială. Doar Samuil Vulcan, arhiepiscopul dela Oradea care primește cu brațe deschise și ia sub scutul său pe acești fii scăpați din amară robie duhovnicească la străini, era, la rândul său, fiu al catedrelor naționale-culturale dela îmbinarea Târnavelor.

Cât de mare-i partea de adevăr în vorba din părțile acelea: „Nu-i Român ca bănățeanu”, bănățean ca lugoșianu”, se poate discuta. Nu poate fi tras însă la îndoială un lucru: mănunchiul celor trecuți la Sf. Unire în 1836, cu preotul local Ștefan Berceanu în frunte, au purtat o luptă dărușă și neînfricată, care, în mai puțin de două decenii, a dus la biruința din Noemvrie 1854, când li-s'a binecuvântat catedrala ce avea să vadă, peste alți doi ani, și instalarea primului episcop unit al Lugoșului în persoana blândului și cucernicului, dar rezolutului Alexandru Dobra de fericită pomenire.

De atunci și până azi multe și minunate realizări a încreștat răboiul focorului unionist din Bunat: S'a creat capitulul catedral cu venerabili membri purtători de condei, înfruntători de fundații și misionari intrépizi; s'a câștigat o reședință episcopescă demnă de niște prinți ai Bisericii, cum sunt vlădicii; s'a ridicat un splendid seminar teologic; s'a durat un impozant internat de băieți; s'a făcut rost, cu jertfe și lacrimi de sânge, de-un cimitir propriu pentru uniți; de-o pădure la Făg-ț; de-o moșie la Maria-Lac; s'au adus patrimoniului eparhial, una după alta, o serie de edificii, toate slujind aceluiaș ideal religios-românesc, care a încălzit pe toți arhiverii lugoșeni dela Dobra și până la cel care se oșlă astăzi în scavnul și greava, dar glorioasă moștenire a lui Mihályi, Rădu, Hosu și Frențu. Și care iarăși „cu lacrimi de sânge și multă jertfă personală”, cum însuși spune, a încoronat opera înaintașilor, între altele, cu restaurarea radicală a catedralei lugoșene, inaugurată în cunoscutele cadre grandioase din 1934.

Cât a făcut acest centru unit pentru spiri-

## Vina guvernului

Iarăși numirea de mitropolit la Blaj — Visuri gazetărești și indignare generală — Cerem lămurirea situației

(—). „Biserica română unită în preajma unor mari evenimente”, ne anunță, cu slovă cât pumnul, „Patria” din 26. II. (apoi „Zorile” din 28. II. ș. a.). Senzația, în subtitlul: „Se va creia postul de Mitropolit Primat catolic în România și se va înființa o nouă mitropolie la Oradea. Proiectul se bucură de aprobarea cercurilor oficiale. Lucrările în vederea realizării acestor proiecte sunt foarte avansate... etc.” Mai mult: „în curând va sosi în țară un trimis al Sfântului Scaun, având misiunea de a perfectua tratativele și încheia acordul”.

De sigur, citind într-o răsufare aceste formidabile taine destăinuite, a trebuit să mă prind voinicește de scaun. Simțiam așa, un fel de amețeață și, fără să-mi dau seama, repetam mereu versul lui Coșbuc: „O pașă, cât de darnic ești... Mai mult decât în visul meu!” Noi, amărâții de beduinii nedominanți, visăm, cerem, sperăm, dorim un mitropolit, unul, de un an și mai bine. Și când am ajuns la marginea răbdării pustii, iată că s'aprinde în fața noastră un basm minunat: vom avea nu unul, ci doi mitropoliți deodată. Sunt pe drum. Vracii dela gazete, cari au vrăjit tot acest chip, știu și cum îi cheamă; știu ce vor mânca și din ai cui bani se vor îmbrăca. Știu unde vor locui: la București și la Oradea. — Dar la Blaj? La Blaj nu va fi mitropolit.

Am înțeles. Acest cuvânt magic ne-a trezit și ne-a chemat la realitate. Va să zică totul a fost un miraj, o înșelătoare „fata morgana”. Un joc de fantezie sau o încercare de diversivane primăvărată, menită să ascundă adevărul, să ne facă să uităm realitatea. Realitatea care e și rămâne: n'avem mitropolit la Blaj. N'avem. Deși a trecut un an de când îl așteptăm. Am făcut și alegere în toată rânduiala, cu sfîștente, sub jaramânt, în fața altarului. Alegere decât care mai sfântă, mai impresionantă nu a văzut România. — Deși Sfântul Scaun, urmând tradiția, și-a spus curând gândul și voința. Totuși: n'avem mitropolit.

În biserica ortodoxă română s'au făcut de-atunci patru alegeri de vlădici, din cari două de mitropoliți. Așa cum se știe, și cum se pot într'un colegiu electoral mixt, în parlament.

tualizarea în sens creștin a Bunatului, și pentru menținerea și cultivarea conștiinței naționale în raza sa de acțiune, rămâne s'o judece Cel de sus și istoria nepărtinitoare. Sigur e că ochiul critic nu va da aci de situații ca cele din Olisura Dunării române. Ca de altele, tot din părțile bănățene-ortodoxe, nec mentio fiat. — Lugoșului unit, de încheierea unui veac, îi urăm din inimă, cu urarea străbună: Vivat, crescat, floreat!

Au mai fost și supărări, până s'a ajuns la majoritatea de voturi. Totuși: aceste alegeri au fost confirmate, toate fără excepție, respectându-se pe deantregul voința alegătorilor. Aleșii au și fost instalați și își păstoresc turmele încredințate. — Noi însă suntem încă tot în așteptare.

E firesc că lumea se întreabă nedumerită: de ce? E firesc, că obosită de atâta așteptare, începe a urzi, cu bună credință și cu bune intențiuni, planuri mari cari n'au decât un singur cusur: că sunt ireale și pe la noi necunoscut. E firesc că lumea caută tot mai stăruitor pe cei cari au răspunderea acestei situații anormale și din toate punctele de vedere păgubitoare intereselor obștești.

Singur guvernul nu vrea s'audă și să înțeleagă. Nu vrea să vadă nici valul de justă indignare care crește în mulțimea credincioșilor, ca un puternic protest împotriva unui amestec nechemat și neîndreptățit al puterii lumesti în viața bisericii noastre. Căci nu mai e taină pentru nimeni: piedeca desfășurării normale a lucrurilor e guvernul. Ține cu orice preț să aibă el ultimul și hotărâtorul cuvânt la numirea de mitropolit. (Nu știm ce-ar spune însă dacă, în schimb și cu aceeași logică, Biserica ar vrea să aibă cuvânt hotărâtor la numirea miniștrilor!). Este o vădită încercare de a supune puterii politice Biserica, a cărei tărie și mândrie de totdeauna tocmai asta a fost: că și-a păstrat demnitatea și libertatea între toate împrejurările și față de toate samavolnicile puterilor acestei lumi.

Nu încapă nici o îndoială, că și această tentativă păcătoasă va rămâne înfrântă și as-tădată. Dar, nu mai puțin adevărat este, că ea s'a încercat. Actualul guvern a ținut să ia asupra-și o răspundere inutilă și să provoace nemulțumiri păgubitoare. De ce? Am vrea să știm odată măcar atâta: de ce?

**Precizări fără desmințire.** În articolul „Prozelitism de stat”, apărut în „Unirea” din 5 Februarie c. a fost vorba, între altele, și de amestecul neîngăduit al postului de jandarmi din Valea lungă în frământările profesionale din acea comună. „Legiunea de jandarmi Târnavă mică — Blaj” ne comunică acum, cu data de 21 I. c. că a făcut, în cauză, convențiile cercetări, ajungând la concluzia că cele publicate de noi „nu corespund absolut adevărului”. Ne roagă, în consecință, să dăm și noi desmințirea cuvenită.

Înainte de toate ținem să ne exprimăm bucuria pentru procedarea corectă și promptă a Legiunii. Relatând cele petrecute la Valea lungă, nici noi n'am cerut alta, decât „să se facă cercetări și să se dea sancțiuni”. Nema-

în felul acesta jandarmeria își poate păstra prestigiul întreg și respectul tuturor cetățenilor. Cercetările s'au făcut. Legiunea ține, deci, să se știe că nu vrea și nu permite celor în subordine să se amestece în neînțelegerile confesionale. Luăm act cu satisfacție. — Ne-am bucura și mai mult, dacă am putea demonta faptele relatate de noi în articolul pomenit. Adecă: ar fi bine, ca ele să nu se fi întâmplat. Din păcate însă, informațiunile sigure pe care le avem, arată contrarul. Faptele s'au petrecut așa cum am scris. (N'am scris însă nicăieri, că jandarmii direct „ar agita populațiunea pe chestiuni confesionale“. Așa abatere din calea datoriei o socotim deadreptul imposibilă). Aprecierea și interpretarea faptelor însă este, evident, altă treabă. E posibil că Legiunea le vede și judecă altfel decât noi. De asta însă nu noi suntem vinovați. Corect și bine e să nu se mai întâmple fapte supărătoare și susceptibile de comentarii neplăcute.

Este însă de sine înțeles că atunci, ca și acum, a fost departe de noi gândul de-a identifica „jandarmeria“ însăși cu postul și cazul dela Valea-lungă. Desvârlind excesul de zel al unui post, n'am înțeles să aducem „grave acuzațiunile jandarmeriei“, ci am semnalat fapte, sperăm izolate, cari dacă ar fi rămas fără urmări, ar fi aruncat umbră grea asupra instituțiunii. Dar numai în acel caz. Intervenind la timp autoritățile superioare jandarmerești, dovedesc că nu aceasta e situațiunea. Ceeace ne bucură. Stăruim însă și pe mai departe în cererea de-a se lua toate măsurile pentru ca în viitor să nu se mai întâmple astfel de cazuri, supărătoare deopotrivă și pentru noi și pentru prestigiul jandarmeriei.

**Uniunea internațională a presei catolice.** A luat ființă la Marsilia în Iunie 1935 sub presidenția contelui Della Torre, directorul semioficiosului Vaticanului „*Observatore Romano*“, după cum scrie *La Vie Catholique*, într'un număr recent. Scopul acestei uniuni este: promovarea și intensificarea unei frățești unități de gândire și acțiune în presa cotidiană și periodică catolică din toată lumea,

având în vedere o mai viguroasă și mai fecundă apostolie în serviciul Bisericii.

Forma definitivă a uniunii din chestie se va fixa într'un congres ce se va ține la Roma în primăvara aceasta. Primul consiliu s'a și întrunit pentru prima dată la Liège, iar a doua oară la Paris. Noua organizație înseamnă o binefacere imensă prin faptul că inspiră tuturor membrilor săi sentimentul unei familii comune. Prin această „entente fraternelle“ presa catolică va contribui, cu pilda sa, la soluționarea norocoasă a problemei păcii universale. Totodată ea însăși va câștiga noi mijloace de contact real și intim cu Roma de așa fel, ca să poată fi îmbibată de adevăratul spirit al centrului creștinătății.

## Pentru Hristos și Biserică

— Icoane din Germania nazistă —

Hitlerismul exacerbă, în anii din urmă, a apucat pe căi fatale. Se pretează la acte cari numai cinste nu-i fac. Intocmai ca în Rusia, persecuția deslănțuită aci contra libertății de conștiință e de o sălbătăcie păgână. Cu singura restricțiune, că aici e luată la ochi aproape exclusiv Biserica catolică dependentă de Roma. Așa încât rugăciunile „pentru pacea și libertatea Bisericii în Germania“, cari, din ordinul episcopilor, sunt recitate la sfârșitul fiecărei liturghii, devin din ce în ce mai semnificative. Căci, iată ce ne istorisesc faptele asupra evenimentelor din Germania.

Din relatările bine documentate ale revistei *Vie Intellectuelle* din Juvisy (10. 1. 36) relesă, că arestările catolicilor în Germania se țin lanț. Seria a deschis-o, mai recent, *Mgr. Banasch*, canonic la Berlin și distins colaborator al episcopului de acolo. Acest demnitar ecleslastic avea misiunea, dată lui de conferința episcopescă din Fulda, de a alcătui un Oficiu de Informații, pentru a ține în curent pe episcopi cu tot ce-i poate interesa. Era, dar, singurul mijloc de informații obiective asupra veritabilei situații, căci presa germană e pusă sub cenzură. Conștient și în mod detaliat, acest oficiu își îndeplinea misiunea în-

credințată. Făcea anumite dări de seamă episcopilor și Sf. Scaun asupra nenumăratelor violări ale concordatului și asupra prigonii catolicilor.

Lucrul n'a dăruit mult timp. Într'o bucurie, biroul numitului prelat a fost scotocit și multe dosare confiscate. Drept urmare, canonicul Banasch a fost arestat și împreună cu el secretarul său; vicarii generali ai diecezelor de Würtzburg, Passau și Regensburg; un canonic de Wurtzburg și mai mulți alți bisericieni. Motivul întemnițării: au procurat informații „primejdioase“ Mgrului Banasch. Iar acesta a făcut dări de seamă asupra proceselor de devize, mai ales asupra procesului episcopului d'n Meissen, trimițându-le episcopilor și membrilor apostolice. — Aceste arestări au fost date publicității 2 săptămâni mai târziu, cu mențiunea că cei deținuți s'ar fi făcut vinovați de trădare de secrete de ale Statului...

Namărul arestațiilor crește într'una. Mai nou a fost arestat, la Passau, secretarul general al asociației „*Katholischer Jungmännerverband*“ (Asoc. tinerimii germane catolice). În calitate de secretar, acest preot a redactat un memoriu amănunțit asupra persecuțiilor îndreptate contra tinerimii catolice. Pentru garanță, a cutrelerat însuși în persoană toate scaunele episcopesci, spre a-le comunica memorandul. Din nefericire, poliția secretă a Statului l-a prins. Pus pe picior liber, el a fost de nou arestat, când a fost ocupată Casa Tinerimii din Düsseldorf. Astăzi, secretarul amintit se află încarcerat în falmoasa închisoare Moabit din Berlin.

Campania persecuțiilor se dedă uneori la calomniile ordinare. Nu se sînchisește a pune gri chiar și pe episcopii catolici. Ei acuză presa, că tradează Reichul, neobservând jumântul lor de fidelitate și dând strelnăuți informații anti-germane. Unii au avut tupe să bârfească până și pe *Card. Faulhaber*. Acuzau, că ar fi făcut să apară articole anti-germane în ziarele din Viena și Budapesta. Cardinalul a câștigat, prin proces, condamnat acelor calomnatori.

Cu un cuvânt, episcopii germani sunt responsabili de tot ce apare în strelnăuți

## □ □ Foiața „Unirii“ □ □

### Fenomenul Unirii din 1700\*)

Privind în ansamblul său procesul de dezvoltare al catolicismului unit, vedem că marea faptă a întregirii românești îl împarte în două, marcând sfârșitul primei perioade și începutul celei de a doua. În consecință, prima o vom numi antebellică, iar a doua postbellică. Această clasificare nu rezultă dintr'un punct de vedere al nostru, ci din pura considerație a faptelor.

La început un adânc sentiment de conservare, tot atât de puternic ca însăși viața, a înregimentat aproape pe toți reprezentanții oficioși ai catolicismului unit în slujba luptei naționale. Această atitudine a lor a imprumutat catolicismului unit antebelic un caracter pronunțat de naționalism militant. Era și firesc să se întâmple așa. Fețe preoțești au fixat principiul fundamental al vieții româ-

nești. În lipsă de alții, la început, tot ei au făcut cerc strâns pentru apărarea și propovăduirea acestui crez românesc. Dela Atanasie al Belgradului la Inocențiu Micu-Klein, trecând prin generația de luceferi deschizători de drumuri ai școlii ardeleni și până la părintele Lucaciu din Șişeștiil Băii-Mari, toți preoștii noștri poartă în tainița sufletului visuri de mărire românească.

Astfel din grăirea pe românește cu Dumnezeu a preotului în atmosfera de tămăie a ceremonialului liturgic, s'a deprins lumina ce picura fierbinte din streșina bisericuțelor de lemn, topind ceața sumbră ce ne sufoca existența. În jurul bisericuțelor modeste au răsărit cu timpul școlile cu dascălii și droaia lor de învățăcei. Intre aceste două locașuri de cultură, cari au împânzit încetul cu încetul prin nenumărate jertfe întreaga țară a Ardealului, au învățat Românii carte pentru ca să-și făurească mai târziu parte de viață ca popor. Pe aceste vremuri, întreaga viață oropsită a Românilor ardeleni se depăna între curtea vlădicească și căsuța preoțească... Biserițele, preoșii, țărani, apoi jertfe, școli, dascăli, apoi șirul cărturarilor ieșiți din opincă în zile și ani lungi și grei urzesc povestea simplă, dar minunată, a Ardealului de altă dată. Rodnica faptă a unirii din 1700, asemenea făcliei miraculoase din basm, a fost lumina dătătoare de viață ce a învederat din belșug întreaga românimie din calea străbătută de acest Ardeal.

În comparație cu stările din trecut, aspectele actuale ale catolicismului unit sunt pure, mai pline de spiritualitate. De o spiritualitate ce-l apropie înălțându-l spre catolicismul apusean, însă fără a-l scoate cătușă puțin din țesătura rosturilor noastre. Incepem să mișcăm orizonturi largi și aspirațiuni noi. Din viața frământată cu țărila credinței mucenici de altă dată, exală azi mormurul și șoapta prevestitor al revărsărilor de mărire. Atmosfera ce se simte încărcată freamătă de o spiritualitate, care prin palpări discrete mărturisesc dorința vie de a cuceri lumina zilei. Deoarece, ultima perioadă de un deceniu și jumătate a catolicismului unit este răstălmăcirea unei tăceri fecunde, este timpul necesar gătirii premergătoare unei renașteri spirituale ce se veștește nouă prin: Unirea, Vestitorul, Păstorul sufletesc, Clozul creștin, Blajul, Observatorul, Cuvântul adevărului, Buletinul grupului, Dumineca, Astru și Tinerimea noastră. Aceste publicații cu toată modestia lor atâtea și atâtea focare de spiritualitate, lumina și nife sfinte, conținuturi sufletești ce ard și dăruiesc cu prisosință în diferite colțuri de pământ românesc. Și nu importă lipsa înaltă ținută intelectuală a unora, ci înălțimea însăși a existenței lor, întrucât din ambianța spirituală ce o creiază și pe care o animă vor naște exemplare de elită, purtătorii vântului de mâine.

Acești luceferi tineri, arși în focul

\*) Suntem convingși, că facem o plăcere cetitorilor reproducând în întregime acest articol publicat în „*Curentul*“ din 27. II. 36. Scriitorul lor publicase, cu două săptămâni în urmă, tot acolo, alte două, cu temă asemănătoare și scrise cu aceeași vervă și vigoare. Privirea lui sigură știe desprinde din vălmășagul istoriei momentele hotărâtoare și liniile ei călăuzitoare. În felul acesta fixează frumos și corect importanța unirii noastre cu Roma și desprinde exact marile ei rosturi românești pentru viitor. — N. R.

asupra persecuțiilor dela ei din țară. Deși e notoriu cazul unui arhiepiscop german care s'a deplasat în persoană la redacția unor mari ziare streine, rugând pe directori să înceteze orice campanie de protest, ca în tăcere și împreună colaborare să se lucreze la ameliorarea situației actuale din al treilea Reich.

În provincia Sarre lucrurile nu stau de loc mai strălucit. Se știe, că din prilejul plebiscitului au părăsit această regiune vreo 12 preoți-catolici. Bătuși de soarte, s'au refugiat în Austria, Elveția și Luxembourg. Nu mică le-a fost surpriza când au aflat, că cel mai înalt prelat a călcat pe urmele lor. E *Mgr. Schlich*, paroh-protopop în Sarrebruck. După ce a petrecut o săptămână în prisoare, acuzat de un amestec în o afacere de devize, a fost pus pe picior liber. Fiind însă încontinuu suspționat, s'a refugiat prin Luxembourg, în Elveția. Spune acest prelat, că în dieceza lor sunt vr'o zece preoți întemnițați, printre cari *Fr. Müller*, direct. spirit. diec. al tinerimii cat., care de mai multe luni e închis. Trebuie notat, că toți cari părăsesc azi Sarre sunt dintre acela, cari au îndemnat populația să voteze în favorul Germaniei.

O adevărată senzație a stârnit, mai ales în streinătate, *închiderea facultății de Teologie din Würzburg*. Șeful Ligii Național-Socialiste al studenților a reproșat asociației studenților teologi de a fi neîndestulitor „sincronizată”. Hotărî deci să remedieze însuși răul, numindu-se el șeful asociației studenților teologi, fără să fie catolic și student în teologie. Episcopul locului a interzis frecventarea reuniunilor prezidate de acel dictator improvizat. Urmarea a fost: închiderea facultății teologice. Studenții teologi își continuă studiile în Seminar.

Episcopii germani, de altfel, preferă seminariile, unde nu se prezintă dificultăți cauzate fie prin amestecul Statului, fie prin independența profesorilor de teologie. Starea lucrurilor atunci se simplifică, deoarece cu facultățile lucrurile devin peste măsură de complicate, când Statul și Biserica nu cad de acord în colaborare încrezătoare.

Vijeliile hitleriste se deslănțuie cu furie și asupra organizațiilor catolico-sociale. Așa au fost desființate sute de misiuni de ale claselor muncitoare catolice, iar casele și bunurile lor au fost confiscate. Secretarul gener. al acestor uniuni a fost arestat, fiindcă purta în buzunarul său o epistolă dela directorul spi-

ritual diecezan de Münster. În conștinț, epistola spunea, că în fața alternativei de a alege între Frontul German al Muncii și Uniunile claselor muncitorești catolice, muncitorii catolice vor trebui mai bine să-și dea dimisia din Frontul G. M. Apoi, că e timpul de a trece dela defensivă la ofensivă, făcând să iasă în masse toți muncitorii din unele întreprinderi ale Frontului Muncii.

ritual diecezan de Münster. În conștinț, epistola spunea, că în fața alternativei de a alege între Frontul German al Muncii și Uniunile claselor muncitorești catolice, muncitorii catolice vor trebui mai bine să-și dea dimisia din Frontul G. M. Apoi, că e timpul de a trece dela defensivă la ofensivă, făcând să iasă în masse toți muncitorii din unele întreprinderi ale Frontului Muncii.

Pătrunși de gândul de a strecura totul prin prisma hitleristă, membrii guvernului nu ezită un singur moment a face din sărbătorile creștine, sărbători național-socialiste. „Crăciunul este o sărbătoare creștină. Însă prin sensul atât de adânc și atât de intim pe care noi i-l dăm, este de asemenea o sărbătoare național-socialistă”. Iată ce declară, la postul de emisiune, Ministrul Propagandei, Doct. Goebbels, la 5 milioane de copii, strâși în jurnalul lor 30 mil pomi de Crăciun. N'a uitat nici să atace „L'Osservatore Romano”, pentru faptul, că scriind istoria pomului de Crăciun, l-a aflat a fi de origine păgână.

E lucru evident, că amestecul acesta odios în afacerile Bisericii catolice, laicizând până și sărbătorile creștine, și tinzând într'acolo ca Hristos, singurul Mântuitor al lumii, să cedeze locul lui Hitler și național-socialismului, — e un simptom tragic, conturele cărui lasă să se întrezărească un viitor de dezastre pe seama poporului german. — De cumva nebunia hitleristă nu va înceta la vreme.

Șt. B. Dragu

† Dr. Anton Gabor. ]

Așteptată de cel pe care l'a scos dintre cei vii, dar nebănuită de noi ceștialași, moartea ne-a răpit pe *Dr. Anton Gabor*, într'o vreme când atâta lipsă era de dânsul. Pentru că bărbați ca adormitul în Domnul nu prea sunt mulți niciodată.

Născut din părinți plugar, în Tămășeni Romanului, la 1883, a rămas în toată viața sa omul muncii neîntrerupte și nepretensive. Așa cum văzuse pe ai săi la casa părințească, și cum îl învățase școala seminarială din Iași și pilda dascălilor săi din Innsbruck, preoții-profesori și călugări jezuiți.

Increderea în mila Cerului l-a făcut în toată vremea îndrăzneț spre cele bune. Acum 23 de ani, răzimat pe leafa sa mai mult modestă, scoate, la Iași, revista „Lumina Creștinului”, după asemănarea răspânditului „Sendbote des göttlichen Herzens”, pe care-l cetise și recitise în anii săi de teolog-convictor în capitala Tirolului, și până când moartea nu-i smulge peana din mână, o scoate mereu, singur-singurel. Ba tipărește și un alt periodic: „Sentinela Catolică”, (mai târziu: „Dacia Creștină”, acum fuzionată cu „Farul Nou”) și înghebează și o tipografie, de sub teascurile căreia, an de an, scoate cărți de rugăciune, de pietate, de distracție cinstită și de învățătură creștinească. Produsele „Presel Bune” sunt cunoscute nu numai dincolo, ci și în toate părțile de dincoace ale Provinciei noastre metropolitane.

Prin luminarea minții și bunătatea inimii la unirea tuturor întru Hristos în sânul aceleiași Biserici: acesta a fost obiectivul tuturor năzuințelor sale. Când cu congresul Astra-lui dela Blaj, din iarnă, ne-a destălnuit o seamă de proiecte frumoase. N'a ajuns să le vadă, aici pe pământ, realizarea. Deși atât de mult s'a rugat, și de atâtea ori a slujit la Jertfelnicul Legii Noue cu acest dor nestins. Credem însă tare că-i va zori de sus, de lângă Inima Domnului, cât mai grabnică înfăptuire. — În veci pomenirea lui!

Trebuie să sune ceasul. Am cetit în „Unirea” câteva rânduri reproduse dintr'o valoroasă lucrare a d. *Colfescu-Delaturda*, în care autorul cerea întoarcerea cât mai grabnică a privirilor ortodoxe spre Roma cea cu adevărată credință; spre Roma cea cu putere de viață; spre Roma cea care poate distribui în dar tot ce azi cere sufletul omenesc. Plecând de aci am constatat convingându-mă, (până în prezent), de și sunt și eu, ca preot ortodox, un pion de apărare al ortodoxismului, că mântuirea din greul impas de stăpânire imorală asupra sufletului omenesc poate veni numai prin Roma eternă. Răsăritul cu forma lui de credință bigotă, în nici un caz nu ne poate oferi această salvare, pentru că el își prezintă credința într'o formă foarte seacă și searbădă, iar ca argumente aduce, după cum zice traducătorul „Conceptiei superioare a vieții” de Otocar Proházkka, niște sfinți mâncați de țăntari, ori rămași mumii vii prin abținerea dela hrana de toate zilele, pentru ca să poată fi numărați și ei între dreptii din turma de-a dreapta Tatălui.

În „Pro domo” Proházkka cere altceva. Cere adaptarea prezentării adevărilor eterne în forma de pricepere a spiritului modern. Nu știm noi oare că un adevăr nu-și schimbă valoarea, dacă-l exprimăm cu alte cuvinte?

N'am putea să prezentăm într'o formă nouă viața sfinților? N'ar fi bine să ne întoarcem către Roma, care înțelege spiritul vremii? N'ar fi bine să ne întoarcem acolo unde ni-se prezintă argumente categorice de credință, și cu care ușor s'ar putea convinge întreagă masa acelor cari cred în Dumnezeu? N'ar fi bine să ne întoarcem vederea înspre o credință splendidă, ca adevărata învățătură lăsată de Domnul nostru Isus Hristos? Răspunsul tuturor acelor ce vor binele omenirii și a națiunii din care fac și eu parte poate fi numai acesta: *Trebuie să ne întoarcem spre Roma*. Acel ce pot vedea și altfel mântuirea, nu e decât niște încăpăținași într'o formă de a crede; cu idei fixe; ori niște înguști la minte, sau în ultima analiză niște bugetivori intoxicați cu plăcerile strâns legate de situația lor în conducerea bisericii ortodoxe. Pe această cale nu vom ajunge la mântuire.

Prin urmare, imperativul categoric este, individual ori colectiv, să ne întoarcem la adevăr, să părăsim minciuna care domnește în palatele prelaților, natural de ai răsăritului. El uită că minciuna este distrugătoare de suflete și un îndemn la revoltă. Căuză primordială ce m'a determinat să scriu acestea.

Cum pot eu să propovăduiesc adevărul, ca preot ortodox, când temelii mele este minciuna? Cum pot eu să fac operă pastorală, când conducerea roade și spală dela început orice semănță de adevăr și de bine? Cert este că nu!

Nădăjduiesc că harul lui Dumnezeu și puterea Spiritului Sfânt va introna adevărul, pacea și fericirea omenească prin aceea că ne vom întoarce, ca și fiul risipitor, înspre Roma cea eternă, formând o turmă și un păstor. (*Preotul ortodox*).

**Căsătoria civilă e numai facultativă.** Nu la noi, ci în *Cehoslovacia*, după cum cetim în „Schönere Zukunft”. În acest sens s'a declarat de curând *Dr. Hodza*, ministrul președinte al republicii vecine, unde se lucrează din greu la un nou cod civil. În cel vechiu căsătoria civilă era obligatorie. În cel nou însă, avându-se în vedere opoziția dărză a tuturor partidelor catolice, acest punct atât de tulburător de conștiințe, va fi modificat în sensul acela că, stă în voia oricărei perechi să încheie ori să nu încheie căsătorie civilă, rămânându-se numai la cununia religioasă.

Vasile Mihalca

## Știri mărunte

**Omagiu polon Papii Piu XI.** Polonia nu poate uita ce a însemnat pentru ea, în momente de cumplită cumpănă, Achille Ratti, nunțul papal devenit Piu XI. Și organizația »Acțiunea Catolică» a arhidiecezei de Varșovia, ridicând acum o »Casă Catolică» în metropola polonă, și-a ținut de sfântă datorință să numească această impozantă clădire cu numele actualului Vicar al Domnului, drept omagiu filial. Noul edificiu, în incinta cărui se vor concentra filele întregii activități »acioniste», are patru etaje și a costat, dacă am socoti în bani românești, peste 50 milioane lei. Sala conferințelor, după cum anunță agenția Kap, cuprinde cel puțin 2000 persoane. Binecuvântarea noii »Case Catolice» s'a făcut, cu fast deosebit, Duminica trecută.

**Militia Christii.** Dintr-o lucrare recentă a p. A. Gyenis-S. I. despre »Generalii Societății lui Isus» apare că în prezent *ordinul jезуитilor* numără aproape 25.000 membri, și alte 800 se pregătesc să intre în aceleași legături. Sub exclusivă conducere a părinților jezuiți stau 8 universități cu 5095 studenți; 47 școli secundare cu 16.900 elevi; 55 școli de meserii cu 3.262 ucenici; 7.417 școli primare cu 245.044 școlari. În teritoriile misionare susțin 9 seminarii mari și 10 seminarii mici; 15 tipografii mari și 25 mai mici, de sub teascurile cărora ies 71 gazete în 49 de limbi. Mai au și 6 observatorii astronomice și 133 farmacii. În 8 colonii de leproși îngrijesc 6.000 de atari bătuți de soarte; în 110 orfanotrofii cresc 11.433 orfani și în 41 spitale fac slujba samaritanului îndurător lângă patul de suferințe a nu mai puțin de 20.000 bolnavi. — De prisos orice comentariu.

**Episcop deținut de bolșevici.** »*Catholic Herald*» e informat din surză polonă că autoritățile sovietice au arestat pe Msg. Frison, episcop catolic de Odessa. Numitul se trage din familie germană, colonizată în Rusia acum 100 și mai bine de ani. Din 1926, în calitate de episcop titular, a fost încredințat și cu administrarea teritoriilor sudice ale eparhiei de Tiraspol. Cu arestarea acestui ierarh marea mulțime de catolici, cari într'insul aveau în acele părți singurul păstor sufletesc, rămân acum cu totul lipsite de mângăierile de cari îi împărtășise pânăci acest ispravnic al tainelor Domnului.

**Locala.** Duminica viitoare, a doua din Marele Post, va predica în catedrală p. *Julius Maior*, directorul Școlii comerciale superioare de băeți.

**Cruciadă pentru cartea bună.** S'a pornit în America de Nord, cu deviza: »Jos cu literatura imorală!» Membrii acestei cruciade sunt băeți și copile dela 10 la 18 ani. Principala lor angajament este acela de a nu ceti nici un fel de istorisire de aventuri netrebnice și crime. Mișcarea crește mereu în proporții și se extinde deja și la film și la radio.

**Spirit de jertfă.** După informațiile agenției Fides, în localitatea Laminqui din Peninsula Gazelelor (Oceania), grație zelului apostolic al neofitilor, s'a putut ridica misionarului catolic o casă potrivită, din materialii de proveniență europeană. Marea problemă a transportului, la stăruințele neofitilor, s'a rezolvat cu ajutorul băștinașilor necreștini, într'un chip neașteptat: depărtare de trei zile, pe căi impracticabile și prin ploaie neîntreruptă, localnicii au cărat în spate toate materiile de lipsă: scânduri, grinzi, cement, table pentru acoperiș și tot mobilierul. Bucătăria, superedificatele și biserica (25x10 m.) au fost clădite din material dela fața locului. Lucrările de zi-

dire au fost conduse de fr. Brenninger. Iar p. misionar Mayrhofer, de sine înțeles, n'are destule cuvinte de mulțumită pentru bunii localnici, cari sunt mândri și ei că au făcut dovada unui european, și preot creștin, ce înseamnă pentru un »bainig» cuvântul dat.

**Festival național-creștin la Careii Mari.** În Duminica lăsutului de carne din acest an »Reuniunea Românilor Uniți» din Careii a aranjat o drăguță serbare creștină-națională. Primul punct din program a fost conferința d. *Dr. Vasile Condor*, avocat, despre: Teza revizionistă maghiară în lumina documentelor. Intre alte documente a citit și scrisoarea unui Român din Ungaria care se plânge că la ai noștri nu li-se permite nici în biserică, nici în școală, nici în familie să vorbească românește. Conferinței i-a urmat o declamare, apoi cântece de fanfară și cor, programul încheindu-se cu dansuri naționale executate de-un grup de cercetașe dela gimnaziul din loc.

**Cine a introdus tiparul în Mexico?** Preoțimei de mir și călugărilor mexicani li-s'a adus, nu odată, acuza că au încercat în tot chipul să țină poporul în întunec. Cotidianul *Excelsior* din metropola Mexico face acum însă dovada, bazat pe o lucrare meticuloasă a lui S. Walton, că cei dintâi tipografi mexicani au fost călugări franciscani, cari tipăreau cu caractere de lemn. (Din Mexico arta lui Gutenberg a trecut în America de Nord). Acelaș organ de publicitate mai precizează că cea dintâiu carte tipărită în Mexico a fost »Escala Espiritual», tradusă din latinește în limba spaniolă la 1532, de Părintele Juan de la Magdalena.

† **Ioan Chinteanu**, paroh și protopop onorar în Aluniș, a trecut la cele veșnice în 10 Febr. c. într'al 92-lea an al vieții și 65 al preoției. — Fie-i țărina ușoară!

† **Ioan Deac**, preot pensionar, a trecut la cele veșnice în Roșia de Secaș, la 23 Febr. c., în anul 84 al vieții și 55 a preoției sale. — Odihnească în pace!

**Apel.** Stimabile Doamne din Blaj, sunt cu multă insistență rugate, să permită și să îndemne servitoarele să ia parte la predicile, se se vor ținea anume pentru ele, după vecernie, în fiecare duminică din postul mare în biserica catedrală. — *Reuniunea femeilor gr-cat.*

### Telefonul „Unirii”

S Merișori. Ii vine rândul, neapărat. Dar, vorba Sf. Voastre, că la moară. Până acum am avut oarecare îmbulzeală. În curând însă sperăm să-i facem loc. Mai ales că problema ne este scumpă și nouă!

»**Farul Nou**», București. Lucrul e mai tragic de cum am crezut noi sub impresia ceterii sumarei dări de seamă din »V.» despre sărbizarea Românilor prin ortodoxie. Despre aceasta ne-am convins după ce ne-am câștigat însuși periodicul d-lui Isaia Tolan, »Piatra de Hotar» (1.15.36) cu articolul din chestie. Din nefericire »Românii ce pier» sufocați de Sârbi pe calea pravoslaviei, și la cari se gândește autorul acelor rânduri de durere și de alarmă, nu sunt cei de sub jurisdicția Preasfințitului Varnava dela Belgrad, (unde așa ceva e ușor de înțeles, și se pare că ai noștri află și ei totul de foarte firesc) ci sunt Români din *Clisura Dunării românești*, aparținătoare Carașului bănățean! Liubcova, Radimna, Pojejena, Zlatița, Lescovița ș. a., nu sunt localități de dincolo, ci de dincoace de Dunăre, cu biserici sârbești și cu preoți cari se folosesc de orinduirile lui Dumnezeu ca să atingă țeluri mârșave (vorba d. N., autorul articolului destăinător). Și să se mai noteze că această problemă nu e numai a Clisurii ci și a altor părți bănățene, unde același fenomen se notează că se produce. Ca de ex. la Felnac, la Lucareț (nu chiar așa departe de Aradul p. Cinhandu!), și aiurea. — Pentru aceea însă se cântă mereu: »unația», asta-i primejdia. Trăiască ortodoxia!

I. Sibiu. Ce n-am făcut ca să fim pe placul »Telegrafistilor»? Le-am reproduș doar un articol întreg întreguț în »Unirea»; ca să vadă și cititorii noștri cât de frumos scriu, cât de civilizată și, mai ales, cât de documentat, cu ce patimă cultivă adevărul și numai adevărul. N-am reușit să-i împăcăm. Tot bosumflați și burzu-luți se arată. Se pare că nu le place metoda pe care am utilizat-o. Acum ei vor altceva. Și anume: să nu mai reproducem ce scriu ei, ci să scriem noi așa cum vreau cucernicile lor. Să lăudăm pe cine ne poruncesc, să declarăm de »creatori ai culturii românești și luptători...» pe cine ne va comanda Sibiu. Și să hulim tot la comandă, pe toți viii și morții cari nu-s »telegrafști», pe cari necunoscându-i îi injură și li insultă gratis »telegrafistii» pentru vini inexistente (Marmaggi, Sincero); și mai ales și mai pe sus de toate să recunoaștem și să strigăm că »telegrafistii» sunt incarnarea autentică, unică

și exclusivă a duhului de »valah lovit și disprețuit». (O paranteză fie zis: De ce-or fi simțind nevoia să-și bată atâta pieptul cu românismul lor, acum în România mare nu știm. Mai de mult nu făceau așa!). Dar vezi bine, iasta nu se poate. Noi recunoaștem bucuroși că toți »telegrafistii» sunt mari... ortodocși și mari bizantini; și aici însă nu urmează de loc că toți ortodocșii, fie și »telegrafști», sunt mari. — Mai ușor ne vom împăca, sperăm, pe chestiunea izeuiților. Nu se plătește să mai chestuim atâta hârtie cu zisele și declarațiile lui Por împărat și Bostan Vodă cel urit. S'au scris doar biblioteci întregi despre izeuiți, și pro și contra. N-o să le repetăm pe toate. Mai bine să încerce precaușii o lovitură man și grasă. Iată ce: dâșii țin una și bună, că axioma ordinului izeuit ar fi faimosul »scopul sfințește mijlocul». Ei bine, pot face o afacere formidabilă. A fost, adevă, în veacul trecut un anumit P. Petru Roh, care a pus un premiu foarte mare pentru cel ce va dovedi pe-venita afirmație. Premiul încă nu l-a câștigat nimeni. Bani sunt depuși și cresc, cresc mereu. Ce-ar fi dacă și-ar încerca norocul »telegrafistii» noștri? Să se apuce de studii și poate că vor reuși să-și umplă nu numai capul cu grăunțe ci și pungile cu galbini grei și licioși. Le dorim spor la muncă!

P. Reghin. »Svonul», din păcate, nu-i numai svon. Ci adevăr dureros: s'a amânat din nou proiectatul și pregătitul pelerinaj la Roma. Pricinile? Nu le cunoaștem pe toate. Sigur este însă, că nu greutățile de ordin financiar stau la locul întâi. Primează împrejurarea, tristă din toate punctele de vedere, că nu avem încă mitropolit. Din această cauză s'a amânat și marea serbare de inaugurare a »colegiului românesc», (care e gata și în plină funcțiune) și a preluării noii biserici din Forumul lui Traian. — Dureros, de sigur. Ar fi fost un moment de mare însemnătate bisericească și națională. Și toate semnele arată, că succesul ar fi fost deplin. Interesul pentru călătoria la Roma s'a vădit foarte viu îndată după anunțarea pelerinajului. Să sperăm însă că amânarea de-acum va fi de scurtă durată și, fie și cu o oarecare întârziere, sărbătoarea dorită tot se va putea prăznu. Așa că banii puși la o parte în acest scop e bine să fie păstrați și, pe cât se poate, sporiți. Le vine vremea!

S. Moșna. Articolul din chestiune nu ne-a parvenit. (Ori, poate, s'a rătăcit printre hârtiile noastre; pentru care caz cerem toată indulgența). Tema însă fiind de interes obșteșc, rugăm să fie refăcut și trimis din nou spre publicare.

### Corpul Portăreilor Trib. Târnava Mică

No. 247—1935

#### Publicație de licitație

Subsemnatul Șef Portărel prin această publică, că în baza deciziei No. G. 2157—1935 a judecătoriei mixte Dumbrăveni în favoarea reclamantului firma Banca Economică s. a. Diclosământin repr. prin avocatul Dr. Bela Vajda din Diclosământin pentru încasarea creanței de 3154 Lei — bani și acc. se fixează termen de licitație pe ziua de 12 Martie 1936 orele 11 a. m. la fața locului în Ormeniș la dom. urmărișilor No. 47, 153, 165 unde se vor vinde prin licitațiune publică judiciară 8 cără de fân, 2 cai, 1 presă, 1 car și altele în valoare de 9060 Lei.

În caz de nevoie și sub prețul de estimare. Dumbrăveni la 11 Februarie 1936.

Șef portărel FLEFLEA

### Corpul Portăreilor Trib. Dumbrăveni

No. 248—1935

#### Publicație de licitație

Subsemnatul Șef Portărel prin această publică, că în baza deciziei No. G. 2158—1935 a judecătoriei mixte Dumbrăveni în favoarea reclamantului firma Banca Economică s. a. Diclosământin repr. prin avocatul Dr. Bela Vajda din Diclosământin pentru încasarea creanței de 3139 Lei — bani și acc. se fixează termen de licitație pe ziua de 12 Martie 1936 orele 9 a. m. la fața locului în Ormeniș la dom. urmărișilor No. 165 și 47 unde se vor vinde prin licitațiune publică judiciară 1 căruță, 1 car, 6 butoaie, 2 boi și 300 lit. vin în valoare de 13500 Lei.

În caz de nevoie și sub prețul de estimare. Dumbrăveni, la 11 Februarie 1936.

Șef portărel FLEFLEA